

Nejvyšší soud

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1570/2015

Datum rozhodnutí: 19. 10. 2016

Závěr: *Pro interpretaci požadavku písemné formy reklamace podle Úmluvy CMR nelze bez dalšího použít vnitrostátní právo. Pojmy Úmluvy je třeba interpretovat nezávisle na jejich významu v právu vnitrostátním (neodkazuje-li na ně úmluva přímo). Dosažení obdobného účinku Úmluvy CMR ve všech signatářských státech vyžaduje autonomní výklad, který je činěn též s přihlédnutím k účelu, cílům a systematickému uspořádání Úmluvy CMR. Písemná forma reklamace dle čl. 32 odst. 2 Úmluvy CMR je dodržena i v případě, kdy je reklamace učiněna prostřednictvím e-mailu bez zaručeného elektronického podpisu. I v tomto případě však platí, že důkaz o přijetí reklamace nebo o odpovědi na ni a o vrácení dokladů přísluší tomu účastníku řízení, který z existence těchto skutečností vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky; jde o toho účastníka, který existenci těchto skutečností také tvrdí.*

Obsah: Spor byl veden o náhradu škody za opožděnou přepravu podle přepravní smlouvy, podle které mělo být dodáno zboží do Itálie. Reklamaci prodlení učinil žalobce prostřednictvím e-mailu, což byla běžná forma komunikace mezi stranami. Žalobce se následně domáhal po žalované náhrady škody z porušení přepravní smlouvy. Oba nižší soudy žalobu zamítly. Odvolací soud se ztotožnil s právním posouzením soudu prvního stupně o tom, že požadavky na obsah písemné formy reklamace dle Úmluvy CMR je nutné posoudit podle práva České republiky, neboť Úmluva CMR podmínky dodržení písemné formy neřeší. Jestliže žalobce reklamoval nedodané zboží u žalované e-mailem bez elektronického podpisu, nebyl splněn požadavek písemné formy právního úkonu, který vyžaduje § 40 odst. 4 „starého“ občanského zákoníku ve spojení s § 2 písm. a) a b) zák. č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu. Nelze proto dospět k závěru, že žalobce podle čl. 32 odst. 2 Úmluvy CMR

u žalované písemně reklamoval, a že by tudíž došlo k uplynutí promlčecí doby. Na tomto základě odvolací soud uzavřel, že námitka promlčení vznesená žalovanou je důvodná. V dovolání vytkl žalobce nesprávné právní posouzení věci spočívající v závěru odvolacího soudu, že otázku splnění písemné formy dle Úmluvy CMR je třeba posoudit dle českého právního řádu. Dle dovolatele nelze při výkladu Úmluvy CMR aplikovat národní právo v užším smyslu, ale je třeba provést autonomní výklad. Ohledně samotného autonomního výkladu k charakteru písemné reklamace odkázal dovolatel na rozhodnutí Nejvyššího soudu Spolkové republiky Německo ze dne 20. 9. 2012, sp. zn. I ZP 75/11, z kterého dovozuje, že i „prostý“ e-mail, o němž nejsou pochybnosti, kdo ho odeslal, ač neobsahuje elektronický podpis, lze považovat za písemnou reklamaci ve smyslu čl. 32 odst. 2 Úmluvy CMR. Nejvyšší soud dovolání vyhověl. Odvolací soud svůj závěr o nedostatku písemné formy reklamace podle čl. 32 odst. 2 Úmluvy CMR, která byla uplatněna e-mailem bez elektronického podpisu, odůvodnil s tím, že věc je třeba posoudit dle vnitrostátního předpisu pro písemnou formu, což je závěr chybný. Úmluva CMR v čl. 32 odst. 2 stanoví pro uplatnění reklamace (a obdobně též např. čl. 30 odst. 3 pro uplatnění nároku na náhradu za překročení dodací lhůty) požadavek písemné formy, aniž by však Úmluva CMR obsahovala ustanovení, které blíže určuje, za jakých podmínek je písemná forma dodržena. Pro interpretaci požadavku písemné formy však nelze bez dalšího použít vnitrostátní právo, tak jak učinil odvolací soud. To lze pouze pro řešení takových otázek, na které Úmluva CMR nedopadá, nebo pro které Úmluva CMR na vnitrostátní právo přímo odkazuje. Úmluva CMR je unifikáční úmluvou, jejímž účelem je sjednotit úpravu podmínek přepravní smlouvy v mezinárodní silniční nákladní dopravě. Z povahy věci proto i výklad Úmluvy by měl být postaven na stejném základě ve všech smluvních státech bez ohledu na to, ve kterém státě je nárok uplatňován. Pojmy Úmluvy je tak třeba interpretovat nezávisle na jejich významu v právu vnitrostátním (neodkazuje-li na ně úmluva

přímo). Dosažení obdobného účinku Úmluvy CMR ve všech signatářských státech vyžaduje autonomní výklad, který je činěn též s přihlédnutím k účelu, cílům a systematickému uspořádání Úmluvy. Judikatura zahraničních soudů, jakkoliv není pro tuzemské soudy závazná, představuje pro svoji přesvědčivost autoritativní pramen pro výklad úmluvy. Autonomní interpretace v případě Úmluvy CMR představuje totiž takový výklad, který respektuje co nejlepší sledování účelu a cíle Úmluvy a je v souladu s určitou obecnou rozhodovací praxí napříč signatářskými státy. Zahraniční judikatura se shoduje, že postačí jakákoliv forma reklamace mající písemnou podobu. V rámci autonomní interpretace Úmluvy CMR je tedy namísto přijmout závěr, dle kterého je písemná forma reklamace dle čl. 32 odst. 2 Úmluvy CMR dodržena i v případě, kdy je reklamace učiněna prostřednictvím e-mailu bez zaručeného elektronického podpisu.

Související judikatura: rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. 23 Cdo 2702/2012.

Relevantní ustanovení: čl. 32 Úmluvy CMR.

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 5036/2015

Datum rozhodnutí: 26. 10. 2016

Závěr: *Aby dostal požadavku péče řádného hospodáře, je jednatel společnosti s ručením omezeným povinen jednat při výkonu své funkce (mimo jiné) s potřebnými znalostmi, a tedy i informovaně, tj. při konkrétním rozhodování využít rozumně dostupné (skutkové i právní) informační zdroje a na jejich základě pečlivě zvážit možné výhody i nevýhody (rozpoznatelná rizika) existujících variant podnikatelského rozhodnutí. Splnění této povinnosti je ovšem nezbytné posuzovat z pohledu ex ante, tj. prizmatem skutečností, které jednateli byly či při vynaložení příslušné péče (při využití dostupných informačních zdrojů) mohly a měly být známy v okamžiku, v němž dotčená podnikatelská rozhodnutí učinil.*

Obsah: Spor byl veden o náhradu škody, kterou měl způsobit jednatel společnosti v souvislosti s uzavřením smlouvy s třetí osobou. Žalobu podával za společnost insolvenční správce. Společnost (dlužnice) si pronajala pozemky, na kterých se zavázala vystavět halu. Halu vystavěla prostřednictvím subdodavatele, avšak bez interiérových prací, které společnost provedla z vlastních

prostředků, které jí předtím půjčil jednatel společnosti. Cca rok a čtvrt po dostavění haly však byl nájem dohodou ukončen. Soud prvního stupně shledal odpovědnost žalovaného jednatele za škodu spočívající právě v prostředcích investovaných do interiérových prací v hale. Vynaložil-li totiž žalovaný z majetku dlužnice prostředky na interiérové práce, aniž měl návratnost takto vynaložených prostředků zajištěnou, nejednal při výkonu své funkce s péčí řádného hospodáře, a tím způsobil dlužnici škodu ve výši takto vynaložených prostředků. Odvolací soud však rozsudek změnil a žalobu zamítl. Jednateli dle odvolacího soudu nebylo možno vytýkat, že v roce 2007 neodhadl vypuknutí rozsáhlé krize v roce 2008, jež následně v plné míře dolehla na hospodářské odvětví, v němž společnost podnikala. Příčinou podnikatelského neúspěchu dlužnice tedy nebyl způsob řízení a rozhodování žalovaného, nýbrž pokles poptávky, který ve značném rozsahu ovlivnil vývoj celosvětového hospodářského cyklu poznamenaného finanční a hypoteční krizí z roku 2008. Podanému dovolání Nejvyšší soud vyhověl. Pro posouzení, zda rozhodnutí, která jednatel společnosti s ručením omezeným přijal při výkonu své funkce, byla učiněna v souladu s požadavkem péče řádného hospodáře, tak není významné, k jakým následkům taková rozhodnutí vedla (jakkoliv by byly pro společnost negativní). I kdyby se očekávaný výsledek činnosti jednatele nedostavil, nebylo by z toho možné vyvozovat, že jednatel postupoval protiprávně. Teprve je-li zjištěno, že jednatel společnosti s ručením omezeným nevynaložil úsilí odpovídající hlediskům péče řádného hospodáře, lze zvažovat, zda je povinen společnost nahradit újmu vzniklou v důsledku takového jednání. Aby dostal požadavku péče řádného hospodáře, je jednatel společnosti s ručením omezeným povinen jednat při výkonu své funkce (mimo jiné) s potřebnými znalostmi, a tedy i informovaně, tj. při konkrétním rozhodování využít rozumně dostupné (skutkové i právní) informační zdroje a na jejich základě pečlivě zvážit možné výhody i nevýhody (rozpoznatelná rizika) existujících variant podnikatelského rozhodnutí. Splnění této povinnosti je ovšem nezbytné posuzovat z pohledu ex ante, tj. prizmatem skutečností, které jednateli byly či při vynaložení příslušné péče (při využití dostupných informačních zdrojů) mohly a měly být známy v okamžiku, v němž dotčená podnikatelská rozhodnutí učinil. Přestože nelze pochybovat o tom, že jednatel musí mít již při úvahách, zda určitý investiční

záměr uskutečnit, zcela konkrétní a reálnou představu o financování či návratnosti zvažované investice (standard péče řádného hospodáře přitom zahrnuje i povinnost být informován o průběžných výsledcích hospodaření obchodní korporace. Posuzoval-li tedy odvolací soud při posuzování péče žalovaného následky, k nimž jeho jednání (ne)vedlo, dovozoval tím jeho možnou odpovědnost za výsledek výkonu funkce jednatele; v tomto směru se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, neboť nerespektoval, že jednatel společnosti s ručením omezeným může být odpovědný pouze za řádný výkon své funkce.

Související judikatura: rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2363/2011.

Relevantní ustanovení: § 135 a 194 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku.

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 945/2016

Datum rozhodnutí: 3. 11. 2016

Závěr: *Podmínkou vydání movité věci dle § 7 odst. 2 zákona č. 428/2012 Sb. není trvání historické funkční souvislosti daného objektu s nemovitou věcí, kterou oprávněná osoba vlastní nebo která se vydává podle zákona č. 428/2012 Sb., po alespoň část rozhodného období; postačuje, vykazoval-li dotčený objekt funkční souvislost s příslušnou nemovitostí oprávněné osoby v době rozhodnému období předcházející.*

Obsah: Spor byl veden o nahrazení souhlasu žalované s uzavřením dohody o vydání movité věci – obrazu, podle zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. Obraz funkčně souvisel s nemovitostí ve vlastnictví žalobkyně (§ 7 odst. 2 zákona). Vlastnické právo ke kapli, v níž byl obraz umístěn, přešlo v roce 1925 na stát (roku 1951 byl pak skutečně zpětný převod kaple na žalobkyni), vlastnictví obrazu však nadále náleželo farnosti a státní orgány jej respektovaly i poté, co bylo dílo umístěno do úschovy Zemského muzea v Brně, respektive Státní sbírky starého umění. Teprve v roce 1958 počalo Ministerstvo zemědělství s obrazem nakládat jako s věcí vlastní (státním majetkem), čímž naplnilo restituční skutkovou podstatu upravenou v § 5 písm. k) zákona č. 428/2012 Sb., neboť si bez právního důvodu ponechalo věc, která dříve byla státu toliko svěřena. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Žalovaná podala dovolání, ve kterém namítala řadu pochybení v řízení před nižšími soudy. V podstatném rozsahu však dovolací argumentace nebyla shledána způsobilou dovolacího přezkumu s výjimkou otázky, zda lze movitou věc ve vlastnictví státu vydat dle § 7 odst. 2 zákona č. 428/2012 Sb. toliko za předpokladu, že s nemovitou věcí, kterou oprávněná osoba vlastní nebo jež se rovněž vydává v režimu právě citovaného předpisu, souvisí, případně souvisela po alespoň část rozhodného období, anebo zdali postačuje, vykazoval-li dotčený objekt funkční souvislost s příslušnou nemovitostí oprávněné osoby v době rozhodnému období předcházející. Při zodpovídání předestřené otázky by mohl být relevantním shledán názor komentářové literatury (byť je vyslovován při výkladu § 7 odst. 1, nikoliv odst. 2 zákona č. 428/2012 Sb.), dle něhož z teleologického náhledu na odkazované ustanovení vyplývá, že historická funkční souvislost musela existovat alespoň po část rozhodného období. Dovolací soud však za východisko svých úvah vzal skutečnost, že § 7 odst. 2 zákona č. 428/2012 Sb. jako podmínku vydání movité věci oprávněné osobě stanoví toliko existenci současné či minulé funkční souvislosti se specifikovanou nemovitostí, aniž by jakkoli blíže upřesňoval, k jakému časovému úseku má být řečená účelová provázanost zjišťována. Jelikož z jednoznačných slov zákona požadavek na existenci funkční souvislosti v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990 nikterak neplyne, bylo by k náhledu, jež naznačuje shora odkazovaná literatura, možné dospět toliko tzv. teleologickou redukcí, tedy zúžením významu normy pod hranice její dikce s ohledem na principy, hodnoty a účely, z nichž aplikovaná právní úprava vychází. Kromě teleologických důvodů, jež by eventuálně opodstatňovaly přijetí interpretace § 7 odst. 2 zákona č. 428/2012 Sb. vedoucí k restrikci požadavku funkční souvislosti na rozhodné období z hlediska uvedeného předpisu, je rovněž třeba mít na paměti imperativ, dle něhož je při interpretaci restitučního zákonodárství nutné postupovat vůči oprávněným osobám co nejvstřícněji s tím, že případné legislativní nedůslednosti nemohou jít restituentům k tíži. Zavedává-li restituční předpis příčinu k pochybnostem, zda na jeho základě má být minulá křivda napravena, či nikoliv, je namístě k jejímu odčinění přikročit, a to zvláště za situace, v níž náklady této nápravy nese pouze stát. V obecné rovině preference výkladu příznivého k restituentům vede k závěru, že není přiléhavé trvat na tom, aby

historická funkční souvislost požadovaného objektu s nemovitou věcí, již oprávněná osoba vlastní nebo která se jí vydává, trvala i v rozhodném období, nelze vyloučit, že se naopak vyskytnou případy, v nichž bude mezi okamžikem přetržení vazeb nárokováné věci na majetek církve a počátkem rozhodného období natolik velký časový odstup, že se bude s ohledem na účel majetkového vyrovnání s církvemi v režimu zákona č. 428/2012 Sb. (jímž je zejména zmírnění následků některých majetkových a jiných křivd spáchaných komunistickým režimem v období let 1948 až 1989) restituce vlastnického práva k ní na základě § 7 odst. 2 citovaného předpisu jevit absurdní, v kteréžto situaci mohou shora zmíněná teleologická hlediska působící ve prospěch restrikce odkazované normy nabýt převahy. Tyto úvahy však v rozhodnutí odvolacího soudu absentovaly, a proto Nejvyšší soud dovolání vyhověl.

Relevantní ustanovení: § 7 odst. 2 zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi.

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2928/2016

Datum rozhodnutí: 8. 11. 2016

Závěr: *Udělení povolení k trvalému pobytu je v diskreci veřejné moci konkrétního státu, tudíž v daném řízení nemůže být zasaženo do žádného soukromého práva ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Na řízení o udělení povolení k trvalému pobytu se tak čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nevztahuje, a tudíž nelze aplikovat ani závěry uvedené ve stanovisku Nejvyššího soudu sp. zn. Cjpn 206/2010.*

Obsah: Řízení bylo vedeno o náhradu nemajetkové újmy způsobené průtahy v řízení o udělení povolení k trvalému pobytu. Řízení o povolení k trvalému pobytu bylo vedeno od roku 2009 a skončilo v roce 2013, kdy bylo povolení vydáno. Nižší soudy přiznaly odškodnění v částce 30 000 Kč. V podstatné části nicméně nárok žalobce zamítly. Žalobce rozsudek odvolacího soudu napadl dovoláním, ve kterém předložil soudu několik otázek hmotného práva dosud podle něj neřešených, mj. zda je rozhodování o povolení pobytu cizinci typově věcí zvýšeného významu, který nemusí poškozený prokázat, dále zda je průběh ve více instancích faktorem, který zakládá větší složitost věcí

a odůvodňuje delší lhůtu k vydání rozhodnutí i v případě, že potřeba rozhodování ve vyšší instanci vznikla výlučně z důvodů vydání vadného rozhodnutí, které bylo touto vyšší instancí zrušeno, zda může zásahem do práva na spravedlivý proces, respektive porušením povinnosti vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě dojít současně k zásahu do dalších práv, a to například do osobnostních práv. Dovolací soud posuzoval zejména otázku, zda na řízení o udělení povolení k trvalému pobytu lze aplikovat čl. 6 odst. 1 Úmluvy, a tudíž zda jsou na posouzení přiměřenosti délky tohoto správního řízení aplikovatelné závěry uvedené v jeho stanovisku. Závěr, dle něž nepřiměřená délka správního řízení způsobila účastníkům řízení nemajetkovou újmu, je dán, jestliže v posuzovaném správním řízení jde o spor o právo nebo závazek, který je opravdový a vážný a jehož rozhodnutí má přímý vliv na existenci, rozsah nebo způsob výkonu daného práva nebo závazku, jestliže má toto právo nebo závazek svůj základ ve vnitrostátním právu a jestliže je právo nebo závazek, o které se v daném případě jedná, soukromoprávní povahy. Nejsou-li splněny tyto předpoklady, pak na dané správní řízení čl. 6 odst. 1 Úmluvy nedopadá, a tudíž nelze aplikovat ani stanovisko. Ve správním řízení může dojít ve smyslu § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. k nesprávnému úřednímu postupu, jestliže správní orgán porušil svou povinnost učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Jelikož na tento nesprávný úřední postup nedopadají závěry stanoviska, neuplatní se ani vyvratitelná domněnka vzniku újmy. Evropský soud pro lidská práva se ve své rozhodovací praxi již zabýval otázkou, zda ustanovení čl. 6 odst. 1 Úmluvy dopadá na řízení o udělení povolení k trvalému pobytu, přičemž dospěl k závěru, že udělení povolení k trvalému pobytu je v diskreci veřejné moci konkrétního státu, tudíž v daném řízení nemůže být zasaženo do žádného soukromého práva ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Dovolací soud nepovažoval za případné, aby přistoupil ke zrušení napadeného rozsudku, neboť v dalším řízení by soudy musely přihlídnout k závěru výše učiněnému, a to, že dovolateli odčinění nemajetkové újmy za nepřiměřenou délku posuzovaného řízení nepřísluší, přičemž je možné se domáhat odčinění nemajetkové újmy způsobené porušením povinnosti učinit úkon v zákonem stanovené lhůtě, případně způsobené jinými pochybeními správních orgánů, aniž by bylo lze vycházet z vyvratitelné domněnky vzniku újmy v příčinné

souvislosti s těmito jinými nesprávnými úředními postupy. V tomto ohledu by tedy případné zrušení rozsudku soudu odvolacího (a potažmo též rozsudku soudu prvního stupně) nemuselo nezbytně vést k příznivějšímu výsledku pro dovolatele, ba naopak by to mohlo mít za následek vydání rozhodnutí pro dovolatele ještě méně uspokojivého. Zatímco v případě nároku odvozeného z nepřiměřené délky řízení lze vyjít z vyvratitelné domněnky, že nepřiměřená délka řízení znamená pro stěžovatele morální újmu spočívající v nejistotě ohledně výsledku dlouhotrvajícího řízení, spojuje-li poškozený újmu s jiným pochybením orgánu státu či spojuje-li újmu s jiným následkem, uplatní se plně procesní povinnosti a břemena včetně důkazního.

Související judikatura: stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 344/2014, rozhodnutí Komise ESLP ze dne 11. 5. 1994 ve věci B. H., T. H., R. H. a R. H. proti Švýcarsku, stížnost č. 23810/94.

Relevantní ustanovení: § 31a zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

Ústavní soud

Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3701/15

Datum rozhodnutí: 10. 1. 2017

Závěr: *Vznik členství v družstvu zakládaném podle obchodního zákoníku nebyl nezbytně nutně spojen s účastí na ustavující členské schůzi, pokud byly jinak podmínky pro vznik členství (podání přihlášky a splacení základního členského vkladu) splněny.*

Obsah: Řízení před obecnými soudy bylo vedeno o určení členství v bytovém družstvu, a to v souvislosti s plánovaným převodem bytu užívaného stěžovateli do jejich vlastnictví. Bytové družstvo zamýšlelo provést převod bytu za tržních podmínek, nikoliv bezúplatně, a to právě proto, že stěžovatele za své členy nepovažovalo. Obecné soudy návrh zamítly na základě zjištění, že stěžovatelé nebyli za členy družstva na základě své přihlášky přijati a že usnesení členské schůze nenapadli včasnou žalobou. Po dobu

nejméně 10 let proto byli srozuměni s tím, že členy družstva nejsou. Stěžovatelé však argumentovali tím, že jsou členy družstva od samého jeho založení, tudíž nebylo vůbec důvodem, aby členská schůze rozhodovala o jejich přijetí. Pozdější přihlášku k přijetí za členy družstva podali pouze z opatrnosti. Obecné soudy dovodily, že stěžovatelé členy družstva od jeho založení nejsou, protože se ustavující členské schůze neúčastnili, což je nezbytná podmínka vzniku členství, a ani později za členy družstva přijati nebyli. Jen uchazeči o členství přítomní na ustavující schůzi se mohou zavázat k členským vkladům; ten, kdo se nezavázal v důsledku své nepřítomnosti na ustavující schůzi družstva k členskému vkladu podle ustanovení § 224 odst. 5 věty první obchodního zákoníku, nesplnil jednu z podmínek vzniku členství. Nejvyšší soud dovolání, které proti uvedenému závěru brojilo, odmítl. Podle stěžovatelů existovalo na jejich straně legitimní očekávání podle čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě, které se vztahovalo ke skutečnosti, že jsou řádnými členy vedlejšího účastníka, od čehož měli legitimní očekávání na nabytí určitého majetku. Obecné soudy vyložily klíčové ustanovení § 224 obchodního zákoníku způsobem, že členství jednotlivých osob v družstvu vzniká pouze v případě, že se zúčastnily ustavující schůze družstva, přičemž odkázaly na výklad Nejvyššího soudu, který byl vydán až 11 let poté, kdy došlo k rozhodným skutečnostem, tj. ke vzniku družstva. Stěžovatelé podali přihlášku do zakládaného bytového družstva a s předstihem zaplatili členský vklad. Nebylo pak rozhodující, že se na ustavující schůzi pro svoji absenci nezavázali k zaplacení členského vkladu, pokud tento závazek učinili a vklad splatili. Rozhodující z hlediska dikce § 224 odst. 5 obchodního zákoníku bylo to, zda na členské schůzi bylo dosaženo závazku k tak vysokému zapisovanému základnímu kapitálu, aby odpovídal minimální zákonné výši. Z hlediska dikce zákona byly splněny podmínky pro vznik jejich účasti v družstvu, přičemž a posteriori judikaturní výklad zákona nelze použít k jejich tíži. V době vzniku družstva neexistoval žádný pramen, který by uváděl, že nezbytnou podmínkou vzniku členství je osobní účast člena družstva na ustavující schůzi a že bez účasti na této schůzi členství nevznikne. Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl. Dovodil, že z dikce § 224 obchodního zákoníku lze s použitím teleologického výkladu formulovat argumenty pro připuštění neúčasti některých uchazečů o členství.

Obchodní zákoník pro založení družstva předepisoval konání ustavující schůze, nikoliv založení smlouvou. Z toho lze dovodit, že souhlas se založením nemusel vyjadřovat všichni potencionální členové, ale byla dostačující jen určitá většina. Citované ustanovení nestanovilo počet přítomných zájemců; z pravidla, že se rozhodnutí přijímalo většinou přítomných lze kalkulovat, že se počítalo se situací, kdy některý ze zájemců nebyl přítomen. Přítom by mělo platit, že není-li upraveno pravidlo pro usnášení schopnost ustavující členské schůze, použije se obecný princip nutné přítomnosti, tj. přítomnost osob, které disponují alespoň 50 % hlasů (pokud by zákonodárce zamýšlel regulovat přítomnost odchylně, šlo by o speciální požadavek, který má být v zákoně výslovně stanoven). Koncepce racionálního zákonodárce vede k závěru, že pokud by účast na ustavující schůzi měla být podmínkou vzniku členství, zákon by ji stanovil výslovně, příp. by adekvátně reguloval jiné podmínky. Argumenty odůvodňující požadavek povinné účasti zájemce o členství na ustavující členské schůzi neobstojí ani před výsledkem teleologického výkladu předmětných ustanovení obchodního zákoníku respektujícího uplatnění autonomie vůle v prostoru, který není limitován výslovnými zákonnými pravidly (čl. 2 odst. 4 Ústavy, čl. 2 odst. 3 Listiny). Prostředkem ke zjištění obsahu právní normy je i v takovém případě respekt k zásadě *in dubio pro libertate*. V právním státě je třeba tvorbě právních předpisů věnovat nejvyšší péči. Přesto se však nelze vyhnout víceznačností, což plyne jak z povahy jazyka samotného, tak z abstraktnosti právních norem, jakož i z omezenosti

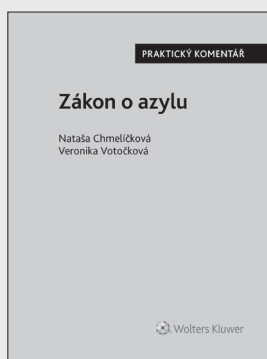
lidského poznání, stejně jako z dynamické povahy sociální reality. Je-li k dispozici více výkladů veřejnoprávní normy, je třeba volit ten, který vůbec, resp. co nejméně, zasahuje do toho kterého základního práva či svobody. Není důvod, aby použití pravidla *in dubio pro libertate* bylo omezeno pouze na oblast veřejného práva, prostor pro jeho využití je dán ve všech situacích, kdy orgány veřejné moci interpretují obsah právní normy a hodnotí rozsah povinností zákonem stanovených k dosažení zamýšleného cíle (motivů, pohnutky) prostřednictvím právně relevantního jednání jednotlivce (fyzické či právnické osoby). Pokud orgány veřejné moci tuto zásadu nerespektují a z právní normy vyvozují existenci povinností, jež v ní *expressis verbis* zakotveny nejsou, zatěžují svůj postup kvalifikovanou vadou, která zasahuje do základního práva na soudní a jinou právní ochranu. Obecnými soudy zastávaný závěr o nezbytné účasti zájemce o členství v družstvu na jeho ustavující schůzi neměl oporu v normách obchodního zákoníku regulujících založení družstva, a pokud tuto podmínku v posuzované věci bezpodmínečně vyžadovaly, zasáhly též do práva stěžovatelů na soudní ochranu.

Související judikatura: usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2009, sp. zn. 29 Odo 1543/2006.

Relevantní ustanovení: § 224 odst. 5 obchodního zákoníku, čl. 1 odst. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.

Zpracoval Jan Tryzna

V nakladatelství Wolters Kluwer vyšlo

Zákon o azylu. Praktický komentář

Veronika Votočková, Nataša Chmelíčková

Zákon o azylu upravuje v návaznosti na předpisy práva EU jednak hmotněprávní část mezinárodní ochrany, tedy druhy statutů udělovaných v rámci řízení o mezinárodní ochraně, ale i specifika řízení ve věci mezinárodní ochrany včetně možných opravných prostředků, a dále řízení související se vstupem a pobytem na území České republiky zejména žadatele o udělení mezinárodní ochrany. Nejde však jen o řízení o udělení azylu nebo doplňkové ochrany, ale i řízení o odnětí azylu nebo doplňkové ochrany, případně i o vyloučení z azylu nebo

doplňkové ochrany. Zákon dále upravuje práva a povinnosti osob nejen v rámci řízení ve věci mezinárodní ochrany, ale i osob, kterým již byla některá z forem mezinárodní ochrany udělena. Praktický komentář na aktuální téma je komplexním průvodcem pro otázky související s azylem na území České republiky.

Publikaci si můžete objednat na obchod.wolterskluwer.cz nebo ji koupíte u svého knihkupce.